

Vredništvo:
na Travaški št. 277. l. nadstr. (one
skribi tudi za razpošiljanje lista).

Prejemalec se za plačilo vsakega
oznanila tudi v naslednjem jeziku.

Plača se za vsako natisno vrsto 2
sold., če se oznanilo samo enkrat na-
tiso, če dvakrat, 6 sold., če trikrat,
10 n. v. n. — Povrh tega se vsak
krat 30 n. za štampilj.

V Gorici, v petek, 22. oktobra 1869.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 42.

Izhaja vsak petek.

Večja po pošti pošiljana za ogle, le
3 gold., za pol leta 1 gold. 50 n. ten
četrt leta 80 n. Kdor sam po-
šilja, plača za ogle leto samo 3 g. 50
n., za 1/2 l. 1 g. 30 n., za četrt l. 70 n.
Naročilna pisma in reklamacije naj
se pošiljajo vredništvu.
Poznamo listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnici K. Sehar-Jovi na Travaš-
ku po 5 soldov.

**So nekteri č. naročniki, ki niso še
naročnine poslali. Lelo se nagiba h
koncu: prosimo torej, naj bi v krat-
kem vsak svoj znesek odrajtal.**

Vredništvo.

Pri čem smo zdaj v Avstriji? (Konec).

V poslednjem listu smo govorili o hrupu, ki je
nastal v nekterih (nemških) deželnih zborih in po da-
sopisih vsled razprav vprašanja zaradi direktnih volitev
za državni zbor, ter rekli, da še važnejši je prevrat
javnega mnenja vsled zmago deklarantov ali državno-
pravne opozicije na Češkem. O njej danes kaj več.

Kakor v Ljubljani t. i. konstitucionalno društvo,
tako je v Pragi nemški kazino duša tiste stranke, kto-
ra sama sebo ustavi zvesto in liberalno imenuje ter se
narodno-opozicijski stranki in njenim zahtevanjem na
vso moč in s tako predrznostjo vstavlja, da bi jo člo-
vek ne razumel to predrznosti, ko ne bi vedel, da ves
čudoviti njo pogum od tod izvira, ker ve, da ji stoji
za hrbtom vladina oblast. Kazino v Pragi je bil o da-
sti volitve borbe glavni stan narodnjakom nasprotno
vojsko: od ondot je izhajalo vsako povelje zadevajoče
volitve. Ta stranka in za njo in po njej vlada je bolj
ko kedarkoli poproj vso žilo napela, da bi svojo kan-
didato v česki zbor spravila ter ubranila, da ne bodo
izvoljeni deklaranti. Ali, vso ni nič zdale, nič pomagalo.
Povsod, po vaseh in v mestih so z ogromno večino
glasov izvoljeni deklaranti, naj glasovitiši narodnjaki.
Ta slavna zmaga naroda českega, je ustavoverneže tem
bolj osupnila, ker so poprej prerokovali, da bo zmaga
njihova, da česki opoziciji že klenka. — Kakor
hitro so se po bitvi zopet zavedeli in zbrali, se je za-
čelo v njih krogih neko gibanje, podobno tistemu, ki
smo ga videli po Kraljičinem Gradcu. Mnogim so se
začele oči odpirati; začeli so izpraševati vest ter pre-
mišljevat: Je li pot, po kateri hodimo, res prava? Naša
ustava je li res nedotakljiva in nerazjaljiva? ni znabiti
ravno nemška stranka v Pražkem kazinu narveč kriva,
da se Čehi tako srdijo. Kaj, ko bi se česke zahteve
od bliže ogledale in se naredil z njimi kak porazumek?
kajti to ne gre, da bi se z njimi še dalje šalili, potem
ko so svojo mogočnost tako sijajno pokazali. Iz tacih
in enacih misli je nastal hud prepir po časnikih u-
stavne stranke, tudi tistih, po katerih navadno vlada svo-
je misli razvija. Nar določnejše se je, obsodivši Pražki
kazino, stara „Presse“ (organ grofa Beusta) za porazu-
mek s Čehi potegovala, v kateri namen bi ona ne bila
proti temu, da bi se decemberna ustava pregledala.
„Presse“-i so se pridružili še drugi veljavni časniki,
ki so vsi bili ene misli, da tako ne gre. Vprla pa se
je strašno in strastno proti časnikom za porazumek go-
voredim „Neue freie Presse“, po katerem zvonec nose-
čem listu se minister Giskra-ova politika razodeva. Vi-
doti, da so si sami ministerski glasniki v njih mislih
zastran Čehov in ustave navskriž, začel je svet soditi,
da mora biti kaka navskrižnost tudi med ministri, in tako
se je trdilo, da grof Beust, grof Taaffe, Berger so za po-
razumek, Giskra in Herbst in drugi pa določno zoper po-
razumek. Iz tega je nastala govorica o ministerski kri-
zi, t. j., da se bodo morali nekteri ministri, in nar pred
Giskra in Herbst, odpovedati. Ekscellenciji Giskra in
Herbst Čehom naj bolj presedata; pogajanje z vlado,
dokler sta ona dva ministra, zdi se nemogoče. Omenje-
na dva ministra, ki imata med svojimi tovariši v mi-
nisterstvu naj več vpliva, trdita, da ni moč pogoditi in

porazumeti se s Čehi, češ, da naj ni nikakega progra-
ma, na kterega podlagi bi bilo pogajanje mogoče. U-
stavo—pravita— Čehi nočejo; ustave zavoljo njih trdo-
vratnosti podirati, ne smemo, torej ne ostano družoga,
nego: vstavljati se na vso moč českim zahtevam,—op-
pozicijo zatirati, kajti pameten porazumek je nemogoč.
Od druge strani pa se trdi: Pravi in glavni zadržek,
da se Čehi nočejo vdati, sta Vi dva; kakor hitro se od-
povosta, bode opozicija voljnija. Čehi morajo biti
zagotovljeni, da zadenejo na Dunaji na resno voljo
gledé porazumka; ponudite Čehom poročtvo, da bo spra-
va z njimi poštena, in da se jim ne bode metala pod
noge morivna črka (sedanje) „ustavo“, boste videli,
da se vdajo. — Nemškim politikarjem volja sploh go-
slo: Ustava se ne sme ustaviti (kakor za Belkredija)
in cesar ne sme iz same svoje oblasti nikomur v nič
privoliti (oktroati). Tega načela se držé tudi naj zmor-
nejši, ki bi radi videli vse narode zadovoljne. Vse, kar
se ima storiti —dejo— naj se stori po ustavni poti.
To je na videz voda na Giskra-Herbstov mlin. Ali od
nasprotno, porazumku ngodne strani se ugovarja: Naj
ni treba ni ustave ustaviti, niti da bi Nj. voličanstvo
samovoljno kaj zaukazavalo; vse se lahko tako naredi,
da se ustava v tistih rečeh popravi, ktere se ne vjema-
jo s tem, kar česki deklaranti zahtevajo. Krog teh in
enacih stvari se je sukal domači prepir med razceplje-
no stranko ustavovercev. Čehi sami niso še svoje zad-
nje besede rekli; zadovoljni so, da so se začele vsaj
nekterim v merodajnih krogih oči odpirati, in da so
pot do njih stališča gladi. Oni zdaj le čakajo in gle-
dajo, in z njimi vred gledajo in čakajo Slovenci, kaj-
ti porazumek s Čehi mora peljati do porazumka tudi z
drugimi nezadovoljnimi narodi. — Tako so stale reči
gledé Čehov in opozicije sploh pretekla dva tedna;
zdaj je hrup spet bolj utihnil. O odstopu kte-
rega ministra se več ne govori; drž. kancelar grof
Beust gre s cesarjem na Jutrovo in v Egipt, in to je
znamenje, da se za zdaj ne bodo godile nikake spre-
membe v notranji politiki; vino bo v sodu na tistem
vrelo. Od zunaj se tudi ni bati posebnih homatij ali
vojske, kajti, če ne, ne bi presv. cesar doma za en cel
meseč zapustil.

Vemo tedaj, pri čem smo? Nič ne vemo. To je
gotovo, da se je javno mnenje gledé ustave in opozi-
cije močno sprevrglo; to vsak državljani, komur je za
Avstrijo resnično mar, čuti in ve, da nobena ustava,
noben način vladanja nima trdne podlage, dokler jma
večina vseh narodov ne pritrdi.

Deželni zbor Goriški.

V. seja.

V dvorani deželne palače
v Gorici, dne 15. oktobra 1869.

Zapisnik *)

javne seje deželnega zbora.

Nazoči:

Vladin zastopnik gosp. namestništveni svetovalec,
g. Feliks Bar. Pino Friedenthalski; dež. glavar, gosp.
Vilhelm grof Puce; Njega namestnik, gosp. poslanec
Karol vitez dr. Doliak;

Gospodje poslanci: Jožef dr. Abram, France Can-
dussi, Jožef Del Torre, Jožef dr. Deperis, Anton pl.
Dottori, Andrej Marušič, Izidor Pagliaruzzi, Alojzi dr.
Pajor, Sisini pl. Pretis, Hektor bar. Ritter, Aleksander
Rosmann, Leopold grof Strassoldo, Jožef dr. Tonkli,
Andrej Winkler, Anton dr. Žigba.

Seja se prične ob 5. uri popoldne; prebero in po-

*) To je uradni zapisnik.

trdi se zapisnik poprejšnje seje. Gospod dež. glavar naznanil nekatere vloge, ki se izročé peticijskemu odsoku; to so:

1. Peticija občin Ribenberške, Šmarske in Gaberske, da se vrstí cesta, katero nameravajo delati od Ribenberga prek potoka Branice do Vipavske meje, med skladovno.

2. Prošnja nekterih občin Komenskega okraja, in enaka prošnja občin Goriškega in Kanalskega okraja, da bi se nabirali v prihodnje novinci v glavnih krajih sodnijskih in ne več glavarstvenih okrajev.

3. Peticija županov Goriškega in Kanalskega okraja, da se prenarodi postava zastran prouravnave davkov.

Prošnja cestnega odbora Goriškega, da naj se opronti povračila posojenih 2000 gl. in da naj se mu dovoli vnovič pomoč 2000 gl.

Prošnja cestnega odbora Goriškega, da bi se vrstila cesta od Čopovana do Oblasa med skladovno.

Peticija Dornberške občine, da bi se povzdignila cesta od Komunna čez Železna Vrata do Dornberga na skladovno.

Peticija cestnega odbora Tominskega, da naj se potrdi njegov sklep, vsled kterega se ima nadaljevati skladovna cesta Idrijske doline prek Soče do cesarske ceste pri Münihu.

Po prestopu na dnevni red sporočuje poslanec dr. Tonkli v imenu odbora za vladne predloge o načrtu postave, ki zadeva organe, kateri imajo razsojati, ali se dá po zameni zemljišč zboljšati gospodarstvo dotičnih posestev.

Zbor sprejme brez razgovora naslov in tekst postave v slovenskem in italijanskem jeziku in ju potrdi po Winklerjevem nasvetu tudi v zadnjem branju.

Poslanec dr. Pajer poročuje v imenu deželnega odbora o pomoči, ktera naj bi se dovolila za narejanje mosta čez Sočo pri Pieris-u in nasvetuje da bi hotel skleniti vis. zbor: Dovoljuje se pomoč 25.000 gl. iz deželnega zaloga za narejanje mosta pri Pierisu po tehničnem operatu, ki ga je potrdilo c. k. ministerstvo za notranje zadeve; ta znesek naj se plača v dveh oplačilih, to je, 12000 gl. leta 1870 in 13000 gl. l. 1871; deželni odboru pa se naroča, naj pazi, da se dovrši delo po narisih in predarkih, ktere on potrdi in naj dovoli izplačilo omenjenih zneskov tudi po odplačilih (ratah), pa kakor bo delo napredovalo. —

Poslanec Dottori opazuje v imenu peticijskega odseka, da je ta isti že poprej pretresal predlog odborov, in da ga je enoglasno odobril.

Pri glasovanju sprejme se odborov predlog brez vgovora.

Poslanec dr. Abram poroča o preudarku deželno-občinskega zaloga za l. 1870 v imenu finančnega odseka in nasvetuje, naj sklone visoki zbor:

Preudarek deželno-občinskega zaloga, ki ga je predložil dež. odbor, je potrjen z dohodkom 1887 gl. in stroškom 1805 gl., in naročuje se odboru, da naloži na obresti ostalo gotovino 82 gl.

Predlog je sprejet.

Potem poroča isti poročevalec o preudarku glavnega zaloga za uboge za l. 1870 in predlaga, visoki zbor naj blagovoli skleniti:

I. Preudarek glavnega zaloga za uboge za l. 1870 je potrjen z dohodkom 25.048 gl. in s stroškom 22.242 gl., kakor je razloženo v preudarku.

II. Naročuje se dežel. odboru, da naloži ostalih 2806 gl. na obresti, ako deželni zbor ne določi drugače.

Predlog obvelja.

Poročevalec finančnega odseka, poslanec grof Strassoldo, poročuje o preudarkih za l. 1870, 1.) gospinskega zaloga, 2.) zaloga Codelli-ovih štipendijev, 3.) zaloga Werdenberg-ovih štipendijev; 4.) štipendijkega zaloga; 5.) zaloga za poljedelstvo in gozdnarstvo, ki se potrdijo s temi-le predlogi:

ad 1. Preudarek gospinskega zaloga za l. 1870 je potrjen z dohodkom 5875 gl. — s stroškom 6599 gl. in doslednim premanjkljem 724 gl., ki se ima založiti s tem, da se pridrží 11 $\frac{1}{2}$ odstotkov na vsaki vstanovni prebendi;

Ako se izprazni ktera prebenda, naj se toliko časa nove ne podele, dokler se ne prigospodari na

letnih pridržkih toliko, da bo mogoče popolnoma izplačevati prebende proste nakladov, kakor so ustanovljene, to je, v znesku 300 gl. —

ad 2. I. Preudarek bar. Codelli-ovih štipendijev za l. 1870 je potrjen z dohodkom 289 gl., s stroškom 330 gl. in s premanjkljem 41 gl., — ki naj se založi z odbitkom 13 odstotkov od vsakega štipendija.

II. Ako se kateri izprazni, naj se založi premanjkljej z dohodki novoustanovljenega tretjega štipendija; v podporo tretjega ubozega dijaka naj se porabi le tisti znesek, ki ostane, kadar se zacelita izvirna dva štipendija

ad 3. Preudarek Werdenbergovih štipendijev za l. 1870 je potrjen z dohodkom 3696, stroškom 3791 gl.; premanjkljej 95 gl. naj se založi s tem, da se odbijeta od vsakega štipendija 2 $\frac{1}{2}$ odstotka.

ad 4. Preudarek za l. 1870 štipendijkega zaloga je potrjen z dohodkom 1026 gl. — s stroškom 966 gl. — in z ostankom 126 gl. 10 kr., ki spada na ustanovitvo Stanič-ovo, Acsalo-vo, Rijavoc-ovo, Pravica-vo in Leon-ovo in s premanjkljem 66 gl. 17 kr., ki teži na ustanovitvah Gattol in Abram in ki se ima založiti s pridržkom 18 odstotkov na Gattol-ovi in 17 odstotkov na Abramovom štipendiji.

ad 5. Preudarek zaloga za poljedelstvo in gozdnarstvo za l. 1870 je potrjen z dohodkom 102 gl. — s stroškom 86 gl. — in z ostankom 66 gl., ki naj se loži na obresti.

Ta isti poročevalec sporočuje v preudarku za l. 1870 zaloga za ranjene in bolne vojake in nasvetuje, visoki zbor naj ga blagovoli potrditi v vseh stavih, ki znašajo skupni dohodek 703 gl. — in enaki strošek 703 gl. — in naroči deželnemu odboru, da potirja dohodke in gospodari z njimi po preudarku.

Predlog se sprejme brez razgovora.

Zadnji poročuje v imenu peticijskega odseka poslanec Dottori o prošnji cestnega odbora Kanalskega, da naj se izpusti cesta od Gunjaš do Plavi iz vrste skladovnih in o vlogi cestnega odbora Goriškega, da naj se ona prošnja zavrne, ter nasvetuje; deželni zbor naj prestopi o prošnji Kanalskega cestnega odbora na dnevni red dež. odbor pa naj naznani ta sklep Goriškemu cestnemu odboru.

Predloga se sprejmeta.

Poslanec dr. Pajer dobi besedo, in naznaní ta-le predlog:

Visoki zbor naj ustanovi odsek 5 udov z naročilom, da bo pretresal ali in kako naj bi se imele vpeljati v naši deželi neposrednje volitve poslancev za državni zbor in da predloži primerne nasvete.

Poslanec bar. Ritter podpira ta predlog in nasvetuje, naj se kot nujen obravnjuje. Poslanca dr. Deperis in Pretis podpirata tudi Pajer-jev predlog.

Deželni glavar dá glasovati o nujnosti, ki pa ostane v manjšini; potem sklene sejo, naznanivši, da bo prihodnja seja dne 19. tek. m. ob 5. uri popoldne. Na dnevnem redu bo dr. Pajerjev predlog in odsekovo poročilo o ustanavljanji, obiskovanju in vzdrževanju javnih ljudskih šol.

Konec seje ob 7. uri zvečer.

Sklenjen in potrjen.

VI. seja, 19. oktobra.

(Uradni zapisnik; navadni vvod izpuščen.)

Seja se začne o 5. uri popoldne; prebere se zapisnik poprejšnje seje v obeh deželnih jezikih.

Poslanec dr. Pajer izreče, da ne bo glasoval niti danes, niti v prihodnje za slovenski zapisnik. Sicer se zapisnik potrdi v obeh jezikih.

Deželni glavar naznani potem peticijo cestnega odbora Goriškega, da naj bi se popravil most čez Vipavo pri Batujah z deželnimi pripomočki. Vloga se izroči peticijskemu odsoku.

Poslanec bar. Pretis-u dovoli zbor po glavarjevem nasvetu dopust za nedoločen čas.

Na to se prestopi na prvo točko dnevnega reda, to je, da se ustanovi po predlogu Pajer-jevem posebna komisija, ki ima pretresati, ali in kako naj bi se imele vpeljati v naši deželi neposrednje (direktno) volitve poslancev za državni zbor, in da predloži primerne nasvete.

V ta odbor (odsek) so izvolijo z listki poslanci dr. Pajer, dr. Doliak, Gorjup, Winkler in dr. Deperis.

Gospod vladin zastopnik odgovarja na interpellacijo dr. Tonkli-a in tovaršev, sproženo v seji 6. oktobra t. l. tako-le:

Načrt za predelanje (Koroške) ceste v kosu pri Dolgi Njivi je bil z razpisom visokega ministerstva notranjih opravil od 13. novembra pr. l. potrjen s tem pogojem, da se delo ne sme začeti, dokler ne bo ustanovljen državni preudarek za tekoče leto, kar pa se je še le dne 30. marca t. l. zgodilo.

Ali gledé na to, da bi železnica, ki bi se delala po Soški dolini, cesto pri Dolgi Njivi morda na več krajih presekala, zdelo se je namestniji bolj previdno, da se izpeljava omenjenega načrta odnese, dokler bi bilo konečno določeno, kod se ima železnica speljati, in da se med tem popravi drugi kos ceste, namreč uni pri Ročiuji. Načrt zadevajoč ta kos ceste je že potrjen in dotična dražba po izključni ceni, ki presega 19.000 goldinarjev, je odločena na 30. oktobra tega leta.

Vrh tega se zdaj narejajo tudi načrti, po katerih se imajo predelovati še drugi kosi imenovane ceste, sosebno v oddelkih XI/11.13 in XII/2-5 in tako tudi se napravlja, česar je treba, da se predela v prihodnjem letu kos ceste pri Dolgi Njivi.

Vsega tega, kar je bilo odločeno v letih 1868 in 1869, namreč letnih 20.000 goldinarjev za predelanje bolj strmih kosov orarske ceste, ki drži na Koroško, se ni nihče dotaknil, in ministerstvo ima denarje že vedno pripravljeno, da jih izda v tekočem in prihodnjem letu. Po tem takim pojde delo poravnanja ceste na Koroško lahko urno od rok, in to tem več, ker smemo upati, da se bo tudi za naprej v letno preudarko postavljalo po 20.000 goldinarjev, da se imenovana cesta predela na vse strani.

O drugem predmetu poroča poslanec dr. Deperis o načrtu postave zastran ustanavljanja, obiskovanja in vzdrževanja ljudskih šol.

Za branje slovenskega teksta se je poročevalcu dodal poslanec Marušič.

V glavnem razgovoru nasvetuje poslanec dr. Tonkli, zbor naj prestopi čez vladin načrt postave zastran ustanavljanja, obiskovanja in vzdrževanja ljudskih šol — na dnevni red.

Po dokončanem glavnem razgovoru, v katerem ugovarjajo dr. Doliak, dr. Pajer in poročevalec dr. Deperis predlogu dr. Tonkli-evemu, glasuje se o predlogu za prestop na dnevni red, ki ostane v manjšini.

Dež. glavar sklene sejo in naznani prihodnjo za jutro (20j10) o 5. uri popoldne. Nadaljeval se bo današnji dnevni red, in, če čas pripusti, tudi predlog dež. odbora, da konečno uravná deželni zavod gluhonemov v Gorici.

(Izpuščena navadna končna formula.)

V VI. seji se je bral v prvo zapisnik tudi po slovenski. (Uravnano je to branje tako, da se bo enkratitalijanski poprej, drugi pot poprej slovenski zapisnik bral.) Na navadno glavarjevo vprašanje: Ima li kdo kaj zoper zapisnik? prosi posl. Pajer za besedo: Danas—pravi—se je v prvo zapisnik tudi po slovenski bral; naj smem vprašati g. grofa glavarja: Po čigovem ukazu (per ordine di chi....) se je zapisnik tudi v slov. jeziku sestavil in bral? Glavar: Opravilni red ne določuje jezika, v katerem se ima protokol pisati; sicer pa g. posl. dr. Pajer gotovo ve, kako je s to rečjo. Pajer: Je li to odgovor? Glavar: Da. Pajer: Zdaj bom nadaljeval... In tu začne prisiljeno resnobno ponavljati nekatere tistih publih razlogov proti branju slov. zapisnika, ktere je že poprej v zaupljivih sejah brez vspeha navajal. Trdil je, da, ker opravilni red zastran jezika nič ne določuje, gre misliti, da se mora zapisnik v tistem jeziku, v katerem je opravilni red pisal, sestavljati. Zapisnik mora biti zrkalo obravnave; ker je obravnava sploh laška, naj bo ital. tudi zapisnik; sprejmejo naj se pa va-nj tudi v slov. jeziku nasveti v tem jeziku predloženi. Vem—nadaljuje—da se je v tajnih sejah neka pogodba naredila, ali, kar se tiče zapisnika, nisem jez nikdar pritrtil. Pravico djanske rabe našega jezika P. sicer priznava, ali zapisnik, pravi, ni niti potreben niti je oportuno, ga v 2 jeziki sestavljati. Laški poslanci da ne umejo slov. zapisnika, da ga torej

tudi potrjevati ne morejo. (Za slov. tekst postav, za poročila, nasvete slovenske se je Pajer v skrivnih sejah pa vendar-le vdal, samo zapisnik mu ni po volji!! Vr.) Zakaj niso slovenski gospodje že poprejšnjih 8 let slov. zap. zahtevali? Mož književno slovenščine zmožnih niso imeli; zdaj jih imajo, od tod njih zahtevanje. V kakšon prid pa neki bo slov. zapisnik Slovoncom? Rekle se je, da se bo na deželne stroške priobčeval po deželnem slov. časniku „Domovini“, in da se Slovenci potem odpevoje pravice, dati predstavljati stenografična sporočila. Je li pa vredno priobčevati suhoparni sejni zapisnik, ki ne obsega debata, ampak samo predloge in sklepe? Sicer pa vredništvo „Domovino“ ne bo čakalo uradnih zapisnikov, saj je „Dom.“ tudi že do sedaj priušala poročila o zborovih sejah. Ne za zapisnik torej, kot tak, je slovenskim gospodm mar, ampak za nekaj družoga. Oni so hoteli pokazati, da so tudi oni v deželi, da imajo enake pravice, kakor mi Italijani; nič družoga ni njih zahtevanje, nego gola demonstracija. (Poročevanje med poslušavci). Jez—sklene ne bom nidanar, ni v prihodnje za potrjenje slov. zapisnika glasoval. (Dr. Pajer je odini posl. na laški strani, ktorí je književno slovenščine zmožen in tudi slovenske časniko bere. Vr.)

Dogovorjeno je bilo med slov. poslanci, da ne bo P. —u nobeden nič odgovorjal, kajti znano jim je bilo, da se misli slov. zapisniku vstavljati. Po Pajerjevem govoru ponovi glavar vprašanje: Ima li kdo kaj zoper zapisnik? Vsi molčé. Glavar: Zapisnik je potrjen! — Še veliko bi imela „Dom.“ o tej stvari pisati, pa za zdaj ne more in neče.

Splošna debata o šolski postavi (ad II.) je bila zanimivojša, kakor se je bilo nadjati. Govoril je narpoprej dr. Tonkli zoper vladin načrt. Prvi razlog mu je bil ta, da je državni zbor, ko je občno postavo za ljudske šole pretresal, meje svojega področja prestopil in začel v postavodajni delokrog deželnih zborov, da je določil mnogo reči, ki bi jih imeli še le deželni zbori vsak po svojih potrebah določevati. Tem takim prestopkom drž. zbora da se je treba vstavljati, če ne, se utegne polastiti s časom vseh pravic deželnih zborov, saj posebno prijazen že tako da jim ni. Ako pustimo, — pravi — da bo delal drž. zbor, kar bo hotel, pridemo tako daleč, da ne bo imel naš deželni zbor več družoga opraviti, ko proračune deželnih zalogov potrjevati. Dolžnost deželnih zborov in poslancev — nadaljuje — je, da varujejo svoje pravice in svojo oblast. Če že gledé privatnih pravic veljá geslo: *Vigilantibus jura*, mora veljati to toliko več v javno-pravnih stvarih. — Dalje dokazuje, da tudi iz oportunitatnih oziror se ne priporoča vladin načrt. Učni črtež obsega tudi take zapovedane predmete, kteri so otrokom ali nepotrebni, ali njih starosti neprimerni; spodtika se sosebno nad geometrijo in telovadstvom, nad poslednjim z ozirom na otroke na kmetih, v gorah, ki morajo eno uro daleč v šolo hoditi in ki že tako teló vadijo pri kmetovskih delih itd. Po vsem tem stavi nasvet, naj bi zbor čez predloženi načrt prestopil na dnevni red.

Za njim je govoril dr. Doliak. Njegovo stališče je to: Vlada ne bi se smela vtikati v šolstvo in v zadeve podnka. V starih časih in srednjem veku ne nahajamo ni duha ni sluha od tega, da bi bila vlada šolstvo v svojih rokah imela; vse je bilo privatna reč; še le okoli srede pretekl. stoletja se je lotila vlada uravnavanja podnka, in to iz političkih oziror; bilo je to nasledek in dosledek monarhičnega absolutizma. Še zdaj imamo dve državi, v kterih je poduk svoboden, kjer ga vlada ne uravnjuje s postavami: te ste Angležko in zedinjeno države v sev. Ameriki. — Dalje se ne spodobi za ustavno državo, da síli mladino v njene šole hoditi. Po eni strani — pravi — se toliko kriči: svoboda vere, svoboda vesti, svoboda tiska itd!, po drugi pa se je „ustavna“ vlada vsega šolstva polastila in dela državljonom silo. Je li to svoboda? Ustavni (parlamentarni) absolutizem je hujši ko monarhični. Nikar se ne bojte, da ne bo nikogar, ki bi se šolstva poprijel, če bi vlada svobodo podnka izrekla; imamo že cerkvene redove, imamo duhovne, ki bi se radi podnka lotili itd. Jez sem za popolno svobodo uka, pa je ne zahtevam samo

za se, temuč naj jo imajo tudi protestantje, Judje, liberalci ravno tako, kakor klerikalci. In do take svobode uka moramo priti, če se bodo ustavna načela dosledno razvijala. Ali, za zdaj nismo še dospeli do te stopinje. Dalje, če pomislim, da je bila popred skoz 100 let šola v vladinih rokah ter da jo je vlada oblačila v cerkveno sukno; če pomislim, da ji je zdaj to sukno slekla, da je torej v tem hipu šola vsa naga, smili se mi, videl bi jo rad vsaj za silo obloženo, in za napravo to nujno potrebno obleko nahajam v predloženem vladinem načrtu še precej pripravno sukno. Za tega voljo — iz oportunitatnih ozirov — bom glasoval za to, da se prestopi k nadrobnejemu protresanju načrta, in se ne vjemam z dr. Tonkli ovim nasvetom.

Dr. Pajer spodbija razloge dr. Tonkli-ovo in dr. Doliak-ovo. Proti Tonkli-ju trdi, da občna državna postava od 14. maja t. l. je od vseh 3 faktorjev, obeh drž. zbornic in Nj. veličanstva, potrjena, torej da je vse zastoj vpirati se zdaj zoper njo. Kdor ni z njo zadovoljen, naj položi svoj mandat kot deželni poslanec, ter čaka, da se državni zbor spokori in svoje postavo popravi. Dalje dokazuje nujno potrebnost ljudskih šol, pravi, da naša dežela stoji v sled statistike zraven Bukovine in Dalmacije na nar. nižji stopinji šolske omike *). Ker nimamo zdaj družih šolskih postav (po tem, ko so stare ovržene), da je sila potrebna, da se predloženega načrta z obema rokama poprimemo, ker je jako dober itd. — Proti Doliak-u pa zajezdi dobro znano, že vse oguljeno kljuse vulgarnoga liberalizma, ter vprašavši ga (Doliaka), da kaj je prav za prav duhovščina, ki je do zdaj šolstvo v svojih rokah imela, v njega pospešeno storila, poskusi znani prdrzni skok: Duhovščina je res šolstvo gojila, a ne iz humanitarnih namenov, ampak le zato, da je vest ljudi v svojih pesteh imela. (Čudno se mora zdeti vsakemu, kdor parlamentarne šoge pozna, da je dr. Pajer včasih že lani in tako tudi letos pri tej debati, ne da bi bil s svojega stališča sam za se objektivno govoril, poročevavčevo, oziroma, vladinega komisarja nalogo prevzel. Ne kar, ampak kakor je govoril, spada v nalogo poročevavčevo, kedar ima zadnje besedo Vr.)

Vsi trije govorniki so tudi v drugo za besedo pršili in svoje misli in razloge še dalje razvijali in utrjevali. Prav tehtno je bilo, kar je dr. Tonkli poslanec Pajerju odgovoril. Očital mu je, namreč, prebravši posnetek govora, ki ga je imel Pajer kot državni poslanec na Dunaji (3. apr. t. l.) proti sedanji občni državni postavi od 14. maja t. l., kako da se more zdaj za postavo potegovati, potem ko je poprej ravno to grajal, kar danas on (Tonkli) graja. Doljak spodbija Pajerjevo ugovore zadevajoče uravnavo šolstva na Angložkem in v severni Ameriki, zagovarja duhovščino ter navaja dokaze iz Belgije in sedanje Italije, kjer se v klerikalnih zavodih izučeni mladenči z mladino v vladinih šolah odgojeno ne le lahko merijo, tem več jo še prekosavajo, kar se dá iz statistike javnih preskušinj posneti. Tudi Gorica — pravi — ni bila nikoli na boljsem, ko ti isti čas, ko so še duhovski redovi šolstvo vodili. (Konec pretekli. stoletja, ko je bila dospela ital. kultura v Gorici do vrhunca, je dr. Doljaku uzor. Vr.) H koncu povdarja še enkrat krepko svobodo uka in konfesionalnost šole. Dr. Pajer odvrne Tonkli-u, da, kar je na Dunaji govoril, potrjuje tudi zdaj, pa da to nima s predloženim načrtom nič opraviti; dr. Doliaku: Čudim se in ne morem razumeti, kako se to vjema, da dr. Doliak po oni strani popolno svobodo uka zahteva, po drugi pa hoče zopet vkleniti uk v spono konfesionalnosti.

Dr. Deperis (poročevavec), sklicevaje se na nekatere Pajerjevih razlogov, zagovarja načrt proti Tonkli-ju in Doliaku; unega primerja Savčinskemu, tega pater Greuter-ju, češ, da, kar sta ona dva govorila, sta razlagala že letošnjo spomlad 8. in Gr. v državni zbornici poslanški. Obrnita list — pravi — v stenograf sporočilih drž. zbornice poslanške, pa najdeta odgovor vajnim razlogom. Nadaljni razlogi poročevavčevi so se vrtili krog nujno potrebnosti šol in oportunitati, da se

sam na sebi dobri vladin načrt sprejme. Tonkli-ovemu nasvetu očita, da pomeni toliko, kot nič storiti za šole. Komur ni načrt všeč, naj nasvetuje kaj boljega, pa ne nič — pravi.

Pomanjkljivosti, ki bi jih imel, se bodo dale pri izpeljavi popraviti, saj imamo — de — šolska svetovavstva, ktera bodo skrbela za kar bo treba itd. Slednjič nasvetuje, naj bi se zbor v nadrobno debato spustil in dr. Tonklievega nasveta ne potrdil.

Ker je bil Deperis rekel, da je dr. Tonkli znabititi le zato zoper državni zbor govoril, da je hrup (chiasso) delal, prošil je razžaljeni T. besede za osebno opazko ter zadržal, da ni zaradi hrupa govoril, ampak za to, da je izpolnil dolžnost poslanca, ki mora pravico deželnega zbora braniti.

Tako se je ob 8. uri končala ta generalna debata; nadrobna je bila odložena za naslednji dan.

Dodatek k opravljenemu redu

deželnega zbora *).

1. Nasveti in popravki, naj jih stavi kateri zbornik sam, ali kateri odsek ali pa deželni odbor, smejo se predložiti v italijanskem ali slovenskem jeziku; če kdo zahteva, morajo se prestaviti v uni jezik.

2. Postave se morajo uredovati v obeh jezikih in zbor mora potrjevati oba teksta; poslancem je na voljo dano, govoriti med debato po italijanski ali slovenski.

3. Popravke v tekstih postav, ako jih zbor odobri, mora dotični odsek prestaviti in dati o prestavljenem popravku pred tretjim branjem glasovati.

4. Poročila odsekov ali deželnega odbora se smejo brati v zboru v obeh jezikih, kakor si poročevavec italijanskega ali slovenskega izvoli. Če si je izvolil poročevavec slovenski jezik, mora pripraviti tudi italijansko poročilo, kterege tekst mora poprej odsek potrditi.

5. Ako poročevavec kterege odsoka obeh jezikov ne zna, mora mu priskrbeti odsok drugega poročevavca na pomoč za branje (slov.) poročila in za prestavljanje, ko bi ga treba bilo.

6. Sejni zapisniki so imajo v obeh jezikih vredovati in priobčevati (slovenski po „Domovini“); imenovati je torej treba še enega zapisnikarja.

Drugi deželni zbori.

Kranjski. V XIV. seji 15. t. m., o priliki, ko je dr. Zarnik razlagal in podpiral svoj nasvet zaradi poprave §. 4. deželne ustave **), in potem ko se je predlog z večino glasov odseku za ustavne zadeve v najprejšnje pretresanje izročil, je začel trditi p. Kromer, da ne zadostuje nadpolovična večina, ampak da je treba, da se sklep potrdi z dvema tretjinama glasov. Zarnik mu odvrne, da zdaj ne gre še za pravi sklep o bistvu (mëritum) predloga, ampak le za njega formalno stran, uamreč za to, da se izroči odseku; to da je le formalen sklep. V sled tega pričkanja je dala manjšina (Nemci) protest na zapisnik ter zbornico zapustila.

Vpeljanje slovenskega jezika v uradnje in šole, tudi srednje skoz in skoz, hoče doseči kranjski zbor z deželno postavo, ktere načrt je predložil in z razlogi podprl dr. Bleiweis.

Tržaški. V V. seji (15/10) se je obravnavala lani ne potrjena postava zastran šolskega nadzorstva. V šolsko svetovalstvo nočejo Tržaški očetje sprejeti duhovnov; samo kedar gre za verske zadeve, naj imajo tudi duhovniki (pa vseh ver) v svetovavstvu govoriti, o družih rečeh ne. Vlada pa hoče, da naj se sprejmejo v načrt postave tudi duhovni (tako n. pr. kakor pri nas). — V isti seji je Nabergoj nasvetoval, da bi se napravilo za okolico posebno svetovavstvo. Na to nastane hrup in krik med zborniki in poslušavci in junak Hermet na vse zadnje Nabergoja in okoličane še dobro ozmerja. (Tudi prav! Vsaka reč trpi do svojega časa. Vr.)

*) To je „Ausgleich“ ali „konkordat“ (porazumek), sklenjen 13. okt. t. l. med italijansko in slovensko stranko v zboru. Vr.

**) Popravek meri na to, da se bi več pres. cesar imenoval deželnega glavarja in njegovega namestnika, ampak da naj bi imel zbor sam pravico ga voliti. Vr.

(Dalje v dekladi).

*) To velja o Primorskem vsem skupaj, ne o Goriškem samem, ktero je velike na boljsem, ko Istrija. Zarad istre sme postlačeni v statistiki tudi mi, kajli statistični razkazi so skupni. Vr.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Z Dunaja. Nj. vel. presv. cesar se pada 25. t. m. na pot proti Carigradu, kamor ima priti 28. okt.; 2. novembra zapusti Carigrad in pojde dalje v Atene (glavno mesto grške kraljevine); 4. nov. se odpelje proti sveti deželi, od 9. — 11. nov. bo v Jeruzalemu; 13. nov. zapusti sveto deželo in se prepelje po morji v Egipt, kjer ostane od 15. do 22. nov.; 22. odrine proti Trstu, kamor ima priti 28. novembra; 29. nov. bo že na Dunaji. — Bog obvaruj Nj. valiđanstvo med tem potovanjem!

Iz Gradca in Ljubljane in drugih krajev se poroča, da je padel od 17.-18. prvi sneg; sicer pa so imeli v Ljubljani prav čudno vreme: odjužno, grmenje, dež in slednjič sneg. Na spodnjem Štajarskem je ravno vondima.

V Trstu in Kopru je bil 18. t. m. strašen vihar z dežjem; v Kopru veliko škoda.

Iz Dalmacije. Vstajniki v Bokah so nečesto vdali (poslala se je namreč do njih deputacija). Umaknili so se v gore in čakajo, da jih vojaki napadejo. — Dasi je že 22 bataljonov vojakov s 4 baterijami deloma že tam dol, na deloma poti v Boko, vendar se ne upajo še spustiti se v boj z vstajniki*), katerih, pravijo, da je kakih 9 tisuč oboroženih in z živežem od Črnogorske in Turške strani dobro preskrbljenih. Knez Črnogorski se je ponudil, da, ako je naši vladi všeč, on vpornike pomiri. Odgovorilo se mu je, da si bo vedela cesarska vlada še sama pomagati. — Nekteri sumijo, da je znabiti Črnogorski knez celó zmenjen s soslednimi Bokavci, in dalje s (turškimi) Hercegovinci in Bosnjaki pa s Srbi; za vse mi pa da stojikot podpihovavro—Rus! Tako misli rojijo po glavni osebnost takim ljudem, kateri nečesto razumeti, da so naši vladini organi v mnogem napačno ravnali s Kotorci, in da je to navadni izvirek nezadovoljnosti med ljudstvi, da se hoče vse povsod po enem kopitu narediti. Tako je bilo v Bokah s postavo zastran brambe. Da bi se bilo gledalo na značaj, na navado in na zgodovino prebivavcev Kotorskih Bok, in da bi se bilo previdnejše ravnalo uni dan o rekrutovanji, ne bi se bili znabiti ljudje razdražili. Sicer pa naj veči greh, ki ga je Avstrija po Benečanih (nekdanjih gospodovavcih v Dalmaciji) podedovala, je — sistematično zanemarjenje Slovanov; naša vlada podpira italijanstvo Dalmatinsko, se prilizuje Lapenna-vcem in tako bažé ljudem, in prezira izobražljivi slovanški element, čigavor je na vsak način prihodnost. Dajte Slovanom šole, šole in še enkrat šole, bote videli, da se ne bo več ljubilo primorskim meščanom imeti Morlake za živino. — Zdaj, se ve da, ne ostane družega, nego vstajnike z lepa ali s huda postavnosti podvreči.

Domači novičar.

(Soča) je pretekli ponedeljek tako zrasla, da že dolgo let ne tako; pravijo celó, da od leta 1821 ni bila tako velika.

(Novo javno kapelo), prav čedno narejeno, tik poslopja grofinje Lauthieri-evke na Dunajski cesti pri Baronovšči (Rosenthal), so v sredo, 20. t. m., Nj. ekse. preč. kn. nadskof blagoslovili.

(V Doljenji Vrtojbi) se bo prih. nedeljo prezidana cerkev blagoslavljala.

(Duhovske premembe) Č. g. Josef Jurec, bivšikooperator v Kamnjam je zaradi bolehnosti na eno leto v pokoj djan. (Stanjuje doma v Vrtojbi.)

O zboljššanji zemlje na Goriškem.

(Konec; gl. l. 40. t. l.)

To nepravilne okolnosti nam pojasnuje zgodovina, ktera nam pripoveduje, kako so se začelo. Dasi ta stvar prav za prav sem ne spada, bodi mi vendar do-

*) So se že začeli pomikati za njimi; spravili so par baterij na gore in vstajnike z nekterih višin že pregnali. — Tudi precej številno brodogvoje bo vojskujočim se na pomoč. — Eno trdnjavo (Dragalj), ki so jo vstajniki oblegali, so vojaki že rešili. — Začel se je punit 7. okt.

voljeno, omeniti jo zaradi posebne njene pomenljivosti. Še v prvem stoletju po Kristusu ni tekla Soča od Kobarida proti jugo-izhodu, kakor zdaj, ampak proti zahodu, po sedanji Idrijski dolini, tedaj današnjemu toku ravno nasproti; tekla je čez sedanje raztočje pri Robiču med svojimi pritoki in Nadižo tje naprej po Nadiški strugi v morje. To so naj novejšo preiskavo uovrtiljivo dokazale in tako pojasnile celo vrsto navskrižnosti med tem, kar so trdili poprej stari zemljepisci in pa med sedanjimi vodopisnimi razmerami naše dežele. Okoli leta 586 pa je bila v teh krajih silna povodenj, ktera je velike preuredbe za sabo pustilo. Soča si je predrla tisti čas novo pot proti sv. Luciji, po kateri teče še zmirom; z Matajura pa se je privalilo ogromno skalovja prav v sred ravno zapuščeno Sočko struge ter vode to dolino prišlo, iskali si nove poti proti izhodu, v Sočo. Več zročil imamo o teh dogodkih. Imamo pravljico, da je bila nekdanj vsa dolina med Kobaridom in Tominom veliko jezero; zapisano nahajamo v zgodovini ustanove romarske cerkve v Barbani, otoku v Oglojsko-Urajskih lagunah, ktera je bila sozdana v spomin čudeža, ki je v zvezi z omenjenimi dogodki; slučajič pričuje podoba zemlje sama posebno zgovorno o svoji minulosti. Hodimo od Soče po Idrijski dolini proti Nadiži, ah od Nadiže sem proti Soči, na nobeden kraj ne najdemo, da bi se svet kaj nagibal; nenadoma pa naletamo na neke višave pri Robiču, ki niso organsko čisto nič podobne soslednim tlem. In to je očitnim vodam raztočje.

O zboljššanji zdravstvenih ali občevarjskih razmer govoriti, ne spada sem. Ali, ko bi se Idrija s pomočjo drenaže uravnala, spreobrnilo bi se senožeti te doline, ki so štejejo zdaj skor vse k travnikom 4. in 5. vrste, v izvrstne, plodovite senožeti in njive prve vrste. Ker pa niso ondašnji ljudje ne promožni, in sploh ne še dovolj omikani, da bi si znali sami od sebe pomagati, je opravičeno, da se obračamo do ministerstva za kmetijstvo, naj bi nam tudi v tej zadevi ono pomagalo.

Toda ministerstvo za kmetijstvo je dolžno, z gotovo ne preobilnimi pomočki, ki so mu odločeni, varčno gospodariti; za tega voljo naj bi od unih ministerstev kaj podpore zahtevalo, kajti s tem, da bi se Idrijsko močvirje na suho djalo, bi se pospeševali tudi še drugi, a ne samo kmetijski nameni, n. pr. davkov bi od zboljššanih zemljišč več dohajalo, (in za to mora tudi unim ministerstvom mar biti). Tem pravičnejše pa bi bilo, da bi tudi una ministerstva v naši zadevi kaj pripomogla, ker so do zdaj sicer res za načrte, komisije in drugo birokratiške reči veliko denarja potrosila, pa ne, da bi bila v tej stvari kedaj kaj zdatnega storila.

V zadnjem odstavku govori g. grof o pogozdovanji Krasa. Znabiti, da o drugi priliki še kaj iz te knjižice posnamemo.

„Slovenska Matica“.

XV. odborova [seja 2. sept. t. l.]

(Konec.)

9. O odsekovem predlogu a) naj slavni zbor sklene, da Matica na svetlo da „poljudno verno“ (dogmatiko), vname se dolga in živahna razprava. Najprej tajnik prebere gosp. Kosarjevo pismo od 30. junija t. l., v katerem odboru naznanja mnogih udov želje po tej knjigi, in da je odlašanje te knjige, o kateri je bil govor že v 9. odborovi seji, osupnilo nektere duhovne tako, da so stopili iz društva. Zoper izdavo te knjige sta govorila gg. dr. Vošnjak in dr. Krek ter dokazovala, da ta knjiga ni potrebna, da ni znanstvena, toraj ne po natičnih pravilih, da je le za duhovski stan, a stanovskih knjig se mora Matica ogibati, sicer bodo zdravniki in drugi stanovi jeli zahtevati knjige tudi za svoj stan, a to ne gré; Matici je naloga, knjige izdajati za ves narod; izdavo te knjige imelo bi prevzeti Mohorjevo društvo. — Za izdavo so govorili gg. dr. Ulaga, Svetec, dr. Razlag, Jeran in dr. Costa — ter so spodbijali vse ugovore. Razjasnovali so pomen popularnih knjig ter dokazovali, da so — če tudi ne tako suhoparno kakor stroge znanstvene — vendar le znanstvene z vsemi tehtničnimi izrazi, kakor na pr. vsa popularna „Schönderjeva“ knjiga prirode; kdo more reči, da ta niznanstvena? — dokazovali so potrebo in koriat te knjige, da

narod slovenski raste tudi v verski znanosti ter se povzdigne na višo нравno stopinjo; ako hočemo, da se narodu ohrani značaj, ohraniti si mora нравnost; prav ta knjiga—pravi dr. Razlag—imela bi biti prava hišna knjiga;—ona je manj namenjena in manj potrebna duhovnikom, nego svetovnim, toraj ni stanovska; če se vendar hoče imenovati stanovsko, naj se imenuje tako, a stan je tukaj vzet v širšem pomenu in to v pomenu katoličanstva, ker smo Slovenci vsi katoličani; Matica ni akademija, ki se mora držati stroge znanosti; tudi družba sv. Mohora bi se vó da lahko izdala to knjigo a zakaj ne bi smela Matica spraviti je na svetlo? — Po sklenjeni obravnavi se odsekov predlog z 10 glasovi sprejame.

Tudi odsekov predlog: „naj se za vredovanje naučnega slovnika izvoli g. Jož. Noll“, se sprejame s tem pristavkom, da mu Matica plačuje 240 gold. na leto in da odsek za izdavanje knjig z njim skleno natančno pogodbo v smislu današnje razprave.

10. Nasvota posamičnih odbornikov bila sta stavljena dva: a) g. dr. Ulaga nasvetuje, naj bi Matica izdala Dupanloup-ovo knjigo „o izroji otrok“, priredjeno po potrebah slovenskega naroda. — Ta nasvet se izroči odseku za izdavanje knjig;— b) dr. Costa nasvetuje: „naj se letos opusti „narodni koledar“ iz razlogov, ki jih je tajuik v sporočilu razložil običnemu zboru. — Odbor pritrdi tudi temu predlogu.

Fr „Nov.“

Spominek Janežič-u I

Vsi slovenski časniki so naznanili v črnem obrobu žalostno novico o Janežičevji smrti.

„Slovenski Narod“ v Mariboru je že prinesel tužne glasove treh slavutih rodoljubov. Prvi se je oglasil visokopučni naš Dav. Trstenjak. Pray živo in milo popisuje velike zasluge rajnega Janežiča o slovenskem narodu in predlaga, naj bi Slovenci rajnemu postavili spodoben spominek. Trstenjakove misli so te-le: „Naj bi pri vatopu k družbi sv. Mohora prihodnje leto udje razen letnine dodali vsak po 10 nkr., po tej poti bi se nabralo okoli 1300 gold. Za 300 gld. bi se Janežiču omislil spodoben spominek. Letni odstotki od 1000 gld. pa bi se dajali za darilo pisateljju, koji bi družbi izročil naj boljše delo za natis, in to bi bila vse žive dni: „Janežičeva ustanovitev“. Res blaga, zlata vredna misel!

Tudi odbor družbe sv. Mohora se je, hitro potem ko je njen tajnik Janežič svoje obči zatisnil, to misel poprijel: Janežič mora dobiti spodoben spominek.

Komaj so se vsi odborniki po dokončanih šolskih počitnicah v Celovec vrnili, napravila se je 9. oktobra seja, pri kateri so bili pričujoči vsi odborniki in so se posvetovali, kako naj se postavi Janežiču spodoben spominek?

(Kaj se je sklenilo, naznanimo v prihodnjem listu. Za danas nam so došli sklepi prepozno. Fr.)

Naša narodna Čitalnica napravi, ako bo vreme ugodno, 27. dne t. m. ob 4 uri popoldne besedo, h kateri vse domoljube vlijudno vabi

V Komnu, dne 20. oktobra 1869.
Odbor

Loterijske številke. V Trstu 16. okt. 60, 71, 31, 26, 51.

Bersni kurs 20. oktobra Metall. 58:90; narodno posojilo 68:90; London 123:—; adžjo srebra 120:50; cekini 5:85.

OGLASNIK.

(1.)
Lekarnica (špecerija)
Kerpan-Poli-eva
v Gorici.

ni zdaj več v Rastelu, ampak v gospojaki ulici blize „treh kren“ na levi strani, in tik vrat, skoz ktere se gre proti živinskemu trgu za Gradom.

Lastnik, izdajatelj in odgov. vrednik: Andrej Marušič. — Tiskar Soltz v Gorici.

(1) Dr. Pattison's Gichtwatte,

das bewährteste Heilmittel gegen Gicht und Rheumatismen aller Art, als: Gesicht- Brust-, Hals- und Zahnschmerzen, Kopf-, Hand- und Kniegicht, Gliederreissen, Rücken- und Lendenweh u. s. w. In Paketen zu 70 kr. und halben zu 40 kr. bei Francesco Lassar in Gtza.

Petdeset kamenarjev

za predorska (tunelska) dela (na železnicah) najde lahko za 2 leti nepotrzanega dela pri stavbenih podvzemnikih Schasfer-ji in Küster-ji v Arnsberg-u, železnična postaja Soest, na Pruskem.

(6) Neueste Erfindung für Raucher!

Kulindisches Produkt, Havanna-Tabak-Aroma-Blätter.

Diese mit dem feinsten Havanna-Aroma imprägnirten Blätter ertheilen, als Einlage in Cigarrenkisten verwendet, dem darin befindlichen Cigarren oder Tabaken, selbst von der mindesten Sorte, schon nach 2 Tagen ein angenehmes havannaartiges Aroma, so dass selbst der Kenner davon getäuscht wird und eine echte Havanna zu rauchen vermeint. Ein Blatt genügt, um 25 Stück Cigarren in 2 Tagen zu aromatisiren, und kann mit einem Blatte dieser Vorgang 10 mal wiederholt werden. Ungebraucht zwischen Papier aufbewahrt, verliert das Blatt seine Eigenschaften nicht. Es gibt daher kein besseres Mittel, um für wenig Geld gut und fein zu rauchen.

Haupt-Depot für Deutschland und Österreich bei C. Hauser, Wien, Mariahilferstrasse Nr. 118.

Versendungen nach der Provinz gegen Einsendung des Betrages oder Postnachnahme. Preis: Ein Paquet (enthaltend 6 Stück) inclusive Emballage fl. 1.60. Weniger wie ein Paquet wird nicht abgegeben. Wiederverkäufer erhalten bedeutende Percente.—

Niederlagen werden in allen Städten Österreichs und Deutschlands errichtet.

Aviso! Da dieser Artikel besonders in Deutschland schon stark nachgeahmt wird, so wird vor solchen Erzeugnissen, die mit den echten Havanna-Aroma-Blättern keinen Vergleich aushalten, im Interesse der P. T. Consumenten gewarnt.

Es gibt kein besseres Mittel, um für wenig Geld gut und billig zu rauchen!

Mastlinski oblik (flašter):

imakeš ga F. Token,

dober za rane, ulesa (ture) in ozeblina.

Ta flašter ima mo dvosmi enakimi nar veči zdravilno moč in je vreden, da se šteje za prvega med domačimi zdravili; nobena hiša bi ne smela biti brez njega. — Poskušnje, ki so se delale s tim oblikom po bolnišnicah, so pokazale, da se dajo z njim v kratkem času za dobro in brez škodljivih posledkov ozdraviti ne le vsakoršne rane, temuč tudi občasna ulesa (kronični tari), če jih kdo že tudi 10 do 15 let ima. — Ravno tako se je izkazala posebna moč tega oblika tudi pri nar hujših ozeblinah. Turi, kakovinski keli, smolika (žlezni otók) in tako imenovani črv ne potrebujejo, če se ta flašter rabi, kot malo dni, da dozore in da človek ozdravi — Glavna zaloga za naše kraje je v gosp. Lovdovik Kurnerjevi lekarnici (apoteki) v Gorici na Travniku, pri Pontoni-u v Rastelu in pri Kerpan-Poli-u zraven treh kren. — En veči kos velja 60 soldov, en manjši 25 soldov. — V Cervinjanu se dobiva pri g. Lovisoni-u.